

Pyschyda V.M. Some issues of determining the characteristics and types of public property as the object of a public law dispute. In the article the essence of public property as administrative and legal category, which necessitates resolving disputes in court for its use and disposal.

It is found signs of public property, which include the following: it is the object of the property of the people of Ukraine, state property and property of local communities; it can use at its discretion unlimited time unlimited number of participants in public relations; it is a means of execution of public administration entities of their tasks and functions, creating conditions of individuals their rights, freedoms, interests and means of meeting public needs and interests; it provided protection standards of public and private law; objects of public property is protected by law, the encroachment on the responsibility for them provided by the laws of Ukraine; the order of the overall transactions with this property sectors governed by private law, particularly civil law; special procedure (regime) the possession, use and disposition of established norms of public law, including administrative law; Public property types of objects, subjects of operational control procedures and the right ownership established by law; decision on exclusion of such property shall be taken only by public administration for the statutory procedure and provides for the imposition of an administrative act; like the exclusion formation, transformation or demise of public property carried out exceptional rules defined rules of administrative law public authorities; decisions, acts of possession, use and disposal of this property agents take power on the grounds and in the manner prescribed by law and can be challenged in court and out of court.

There is the classification division on public property types. Proposed to define the concept of public property and property types and their attributes such property and assets of the Law of Ukraine "On public property", which requires the development and adoption.

Keywords: *public property, public property characteristics, types of public property, public dispute over the use and disposal of public property.*

Надійшла до редакції 23.03.2016

Пудрик Н.С.

здобувач

*(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)*

УДК 347.73

ПОДАТКОВІ ПРОЦЕДУРИ ТА ЇХ МІСЦЕ ПРИ ВИКОНАННІ ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ

Досліджено податкові процедури та місце, котре займають останні у процесі виконання податкового обов'язку. Встановлено, що податкові процедури вирізняються певного роду дихотомією. Проведено детальний науковий аналіз ознак податкових процедур, які характеризують їхню специфіку. Виявлено особливість юридичних процедур, які виступаючи в ролі рамко-встановлюючого регулятора суспільних відносин у сфері оподаткування, мають есенціальне значення для належного розвитку податкових відносин. Доведено, що у випадку перебування податкових відносин поза межами юридичної форми, яка визначається процедурними податково-правовими приписами, вони не здатні забезпечити основи економічного базису існування суспільної формації, адже, як відомо, фіскальна діяльність завжди відзначалася підвищеною конфліктністю публічного та приватного інтересів.

Ключові слова: *податкові процедури, податковий обов'язок, податково-правове регулювання, податкові відносини, нормотворчі процедури, регулятивні процедури, охоронні процедури.*

Податкова процедура, як категорія процесуального характеру, займає важливе місце в податково-правовому регулюванні. Як зазначав П'єр Сандеуар, під процедурою слід розуміти послідовність актів або операцій, які здійснюються в певній послідовності за участю представників органів публічної влади або приватних осіб з метою домогтися реалізації того або іншого юридичного акта [12, с. 59]. З вищезазначеної дефініції вбачається, що французький дослідник пов'язує поняття “процедури” як із діями уповноважених державою суб'єктів публічно-владних повноважень, так і з діями осіб приватного права. Під приватними особами, на нашу думку, в даному випадку слід розуміти учасників суспільних відносин, які не наділені публічно-владними повноваженнями. Що стосується вітчизняної юридичної доктрини, то О. В. Кузьменко пропонує розуміти під процедурами порядок здійснення учасниками суспільних відносин юридично значущих дій, які у своїй сукупності будуть являти собою юридичний процес [6, с. 15]. З наведеного визначення процедур вбачається, що його автор розглядає юридичні процедури в якості структурних складових юридичного процесу. Фактично з даного визначення вбачається, що юридичний процес складається з конкретної кількості взаємопов'язаних процедур, які в послідовній своїй реалізації формують його зміст. Математично дана концепція юридичного процесу буде являти собою таку формулу: $A+B+C+n\dots = D$, де А, В, С – окремі процедури, які, послідовно реалізуючись, утворюють юридичний процес; n – умовне позначення наступних процедур, які в подальшому реалізуються для досягнення конкретної процесуальної мети; D – юридичний процес.

Цікавим є визначення “процедури”, синтезоване Н. В. Галіциною. Процедура в її розумінні являє собою самостійне цілісне утворення, що регламентується за посередництвом юридичних норм, яким визначається порядок здійснення суб'єктами конкретних суспільних відносин соціально та юридично значущих дій та забезпечує нормативно впорядковане регулювання суспільних відносин [4, с. 167]. З вищезазначеного визначення вбачається, що його автор розглядає поняття “процедури” крізь призму його регламентарного призначення. Справді процедура, як явище суспільної дійсності, має своїм напрямком визначати рамки реалізації учасниками суспільних відносин своїх прав та обов'язків. Процедури направлені на те, щоб векторально спрямувати суспільну діяльність учасника суспільних відносин у правильне русло. Вони фактично являють собою регулятивні механізми такої взаємодії. Проте така взаємодія повинна вирізнятися суспільною значущістю, тобто бути такою, що об'єктивно потребує регламентації.

Цікавою є дефініція правової процедури, запропонована О.Г. Лук'яною, яка зазначає, що юридична процедура являє собою послідовність конкретних дій, які мають нормативну модель свого розвитку та спрямовані на виконання конкретних завдань, досягнення певних цілей (цілей процесуального характеру) [8, с. 100]. Серед системних ознак процедури М. В. Протасов виділяє такі: а) орієнтація на досягнення конкретного соціального результату; б) структурний склад – окремі дії, які послідовно змінюють одна одну; в) ієрархічна будова; г) постійна динаміка; д) службовий характер – виступає засобом реалізації конкретних суспільних відносин [11, с.

6–7]. В. Б. Авер'янов зазначав, що процедури спрямовані на забезпечення належного виконання органами публічної влади, їхніми посадовими особами їхніх компетенційних повноважень, вони мають своїм завданням забезпечити повноту та необхідну послідовність реалізації громадянами своїх суб'єктивних прав та свобод, вони повинні стати ефективним інструментом подолання чиновницького свавілля та суб'єктивізму, прояви якого, на жаль, набувають системного характеру [1, с. 298–299].

Як слушно зауважує М. П. Кучерявенко, призначення правової процедури полягає в тому, щоб забезпечити належне виконання приписів правових норм. Фактично вчений при характеристиці юридичної процедури робить акцент на її телеологічному призначенні. Таке призначення, на його думку, реалізується через складну конструкцію етапів впливу на поведінку суб'єктів правових відносин, які характеризуються динамічністю та поступальністю свого розвитку. Вчений-правник зазначає, що правові процедури охоплюють своїм регламентарним впливом усі суспільні відносини, починаючи з моменту їх виникнення та закінчуючи фактом їх припинення [7, с. 103].

Що стосується податкових процедур, то, як влучно зауважує Ю. В. Боднарук, під ними слід розуміти систему дій суб'єктів податкових відносин, які спрямовані на досягнення конкретного правового результату (найближчої мети) у сфері оподаткування, модель якої (послідовність дій, їх характер, часові рамки, оформлення, вимоги до фіксації тощо) визначаються приписами нормативно-правового акта, що регулює суспільні відносини у сфері оподаткування [2, с. 90]. Авторитетний вчений-правник М. П. Кучерявенко зазначає, що під податковими процедурами слід розуміти нормативно врегульовану та формалізовану поведінку, яка поєднує як нормативне, так і організаційне регулювання. Фактично вчений визначає податкові процедури, як закріплену в рамках податково-правових приписів поведінку учасників суспільних відносин у сфері оподаткування [7, с. 114].

Виконання правових приписів у сфері оподаткування орієнтоване на забезпечення процедурної регламентації поведінки учасників податкових відносин. Податкові процедури вирізняються певного роду дихотомією. З одного боку, ми говоримо про зміст правоустановчих процедур у сфері оподаткування, які гарантують наявність законодавчого припису, на підставі якого стає можливим податково-правове регулювання, а з іншого – про наділення суб'єктів права податковою правоздатністю, яка зобов'язує їх визначати алгоритм своєї поведінки відповідно до приписів податково-правових норм, що безпосередньо виражається в податкових процедурах [7, с. 103].

М. П. Кучерявенко виділяє в рамках сфери оподаткування як безперечно податкові процедури, так і процедури, які не мають винятково податкової природи. Такі процедури вчений-правник підрозділяє на три узагальнюючі групи: а) нормотворчі процедури; б) регулятивні процедури; в) охоронні процедури. Що стосується нормотворчих процедур у сфері оподаткування, то потрібно зазначити, що їх складно детермінувати як специфічні податкові процедури, адже вони не вирізняються якимись процедурними особливостями порівняно з процедурами, які визначають порядок прийняття нормативних актів інших інститутів фінансового права. Якщо вести мову про регулятивні

процедури, то до них ми відносимо процедури, які регулюють порядок виконання суб'єктами податкового права своїх податкових обов'язків, який повинен здійснюватися у точній відповідності з податково-правовими приписами.

В якості охоронних процедур розглядаються такі процедури, які стосуються здійснення заходів примусу до тих суб'єктів податкового права, які вчинили фінансове, адміністративне або кримінальне правопорушення у сфері оподаткування. В рамках даних узагальнюючих груп М. П. Кучерявенко виділяє такі:

- облікові податкові процедури: визначають порядок, відповідно до якого відбувається реєстрація правозобов'язаних суб'єктів податкових відносин та облік об'єктів оподаткування;

- процедури сплати податків та зборів: визначають порядок надходження коштів від податків та зборів у порядку як добровільної, так і примусової їх сплати;

- процедури податкової звітності: визначають порядок подачі звітності правозобов'язаними суб'єктами податкових відносин на заключній стадії виконання податкового обов'язку, а також порядок внесення змін до податкових декларацій;

- процедури податкового контролю: визначають порядок здійснення контролюючими органами своїх контрольних функцій у сфері оподаткування;

- податкові процедури адміністративного узгодження: визначають порядок адміністративного вирішення спорів між платниками податків та контролюючими органами;

- охоронні податкові процедури: визначають порядок реалізації примусових заходів в аспекті притягнення правозобов'язаних суб'єктів податкового права до фінансової відповідальності [7, с. 111–112].

Здійснюючи аналіз податкових процедур, Д. В. Вінницький виділяв серед них: 1) постановку платників податків на облік; 2) декларування та звітність; 3) повідомлення та інформування; 4) облік доходів та витрат особи; 5) зміну строків виконання правозобов'язаним суб'єктом його податкових обов'язків; 6) зарахування, залік та повернення понаднормово сплачених або стягнутих сум зборів, податків, а також пені; 7) провадження безспірного стягнення; 8) правозастосування забезпечувальних санкцій; 9) контроль у сфері оподаткування та провадження податковим органам у справах про податкові делікти тощо [3, с. 285].

Ми підтримуємо підхід правознавця в аспекті залишення переліку податкових процедур відкритим, адже їх подальша диференціація та уточнення можуть мати місце як у зв'язку з подальшим глибинним структуруванням податкових процедур, так і у зв'язку з трансформацією податкового законодавства, яка, зважаючи на соціально-економічні та суспільно-політичні реалії української державності, має перманентний характер. Слід зазначити, що ми погоджуємося з категоріальним апаратом, застосовуваним вченим при визначенні різновидів податкових процедур. Особливо це стосується терміносполучення “провадження податковим органом у справах про податкові делікти”. В даному випадку Д. В. Вінницький застосував вірний доктринально виважений підхід у найменуванні даної “процедури”. Термін “процедура” стосовно порядку здійс-

нення контролюючими органами своїх компетенційних повноважень ми вживаємо умовно, адже по факту такі “процедури” являють собою провадження у конкретних справах. Процесуальну регламентацію пост-деліктного розвитку податкових відносин ми детермінуємо не як процедуру, а як провадження з конкретної справи. Логіку даної тези буде розглянуто в подальшому, а зараз доцільніше буде повернутися до аналізу податкових процедур.

Надалі хотілося б здійснити аналіз ознак податкових процедур, які характеризують їхню специфіку. На думку вченого-правника О. В. Реута, податковим процедурам властиві дві особливі ознаки, які прямо пов’язані зі специфікою суспільних відносин, на регулювання яких вони направлені. По-перше, такі суспільні відносини складаються у процесі здійснення державними та муніципальними утвореннями своїх компетенційних повноважень з акумуляції податків та зборів. По-друге, дані відносини пов’язані з переходом коштів колективних та індивідуальних утворень до публічних інститутів [10, с. 13–14].

Що стосується першого випадку, то в ньому акцент робиться на управлінському, організаційному характері суспільних відносин, в рамках реалізації яких здійснюється рух публічних коштів до централізованих фондів, власником яких виступає держава та муніципальні утворення. В другому випадку акцент робиться на характеристиці майнової сторони суспільних відносин у сфері оподаткування. Загалом слід зауважити, що на сьогоднішній день характеристика податкових відносин, як організаційно-майнових суспільних процесів, набула неабиякого поширення [3, с. 297].

Слід зазначити, що характеристика особливостей податкових процедур в аспекті специфіки податкових правовідносин є обґрунтованою та системною. Юридична процедура виступає тільки формою, в рамках якої розвиваються суспільні відносини у сфері оподаткування. Податкові відносини є змістовним наповненням податкових процедур. Фактично ми говоримо про те, що юридичні процедури у сфері оподаткування, та й взагалі у будь-якій іншій сфері суспільних відносин, виконують допоміжну функцію по впорядкуванню відповідних суспільних відносин. Проте, ми аж ні в якому разі не можемо говорити про субсидіарність такої допоміжної, регламентарної функції.

Юридичні процедури, як рамко-встановлюючий регулятор суспільних відносин у сфері оподаткування, мають есенціальне значення для належного розвитку податкових відносин. Податкові процедури вирізняються найвищою мірою імперативності та є загальнообов’язковим до його дотримання нормативним регулятором у процесі розвитку податкових відносин. Відсутність процедурного регулювання в рамках податкових відносин призвела б до їх хаотичного розвитку. Слід зазначити, що в загальнофілософському розумінні податкові процедури та податкові відносини співвідносяться як форма та зміст. Сама форма без змістовного наповнення не здатна здійснювати свого цільового призначення. В такому випадку правова форма характеризувалася б як рудиментарний нормативний каркас, регулятивна функція якого не має об’єкта регламентарного впливу.

Що ж стосується податкових відносин як змістовної складової суспільних процесів у сфері оподаткування, то у випадку їх перебування поза межами юридичної форми, яка визначається процедурними податково-правовими

приписами, вони б не були здатні забезпечити основи економічного базису існування суспільної формації, адже, як відомо, фіскальна діяльність завжди відзначалася підвищеною конфліктністю публічного та приватного інтересів.

Бібліографічні посилання

1. *Авер'янов В. Б.* Методологічні засади реформування українського адміністративного права / Авер'янов В. Б. // *Правова держава : щорічник наукових праць*. – 2001. – Вип. 12. – С. 298–299.
2. *Боднарчук Ю. В.* Податкові провадження в Україні: теоретико-правові засади : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. – 2008.
3. *Винницький Д. В.* Российское налоговое право: проблемы теории и практики / Винницький Д. В. – СПб., 2003. – С. 308.
4. *Галіцина Н.В.* Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу / Н. В. Галіцина // *Форум права*. – 2010. – № 4. – С. 163–177.
5. *Карасева М. В.* Финансовое правоотношение / М. В. Карасева. – Воронеж, 1997.
6. *Кузьменко О.В.* Адміністративний процес у парадигмі права : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / О.В. Кузьменко. – К., 2006.
7. *Кучерявенко М. П.* Податкові процедури: правова природа та класифікація : монографія / Кучерявенко М. П. – К., 2009.
8. *Лукьянова Е. Г.* Теория процессуального права / Лукьянова Е. Г. – М., 2003.
9. *Налоговое право : учебник / под ред. С. Г. Пепеляева*. – М., 2005.
10. *Налоговые процедуры : учеб. пособ. / под ред. А. Н. Козырина*. – М., 2008. – С. 13–14.
11. *Протасов В. Н.* Юридическая процедура / Протасов В. Н. – М., 1991. – С. 6–7.
12. *Сандевуар П.* Юридические процедуры во французском праве. Российско-французская серия учебных и информационных материалов. – № 29. – Изд-во Французской организации технического сотрудничества, 1994.

Пудрик Н.С. Налоговые процедуры и их место при исполнении налоговой обязанности. Исследованы налоговые процедуры и место, которое занимают последние в процессе исполнения налоговой обязанности. Установлено, что налоговые процедуры отличаются определенного рода дихотомией. Проведен детальный научный анализ признаков налоговых процедур, которые характеризуют их специфику. Выявлена особенность юридических процедур, которые, выступая в роли рамко-учредительного регулятора общественных отношений в сфере налогообложения, имеют эссенциальное значение для надлежащего развития налоговых отношений. Доказано, что в случае нахождения налоговых отношений вне юридической формы, которая определяется процедурными налогово-правовыми предписаниями, они не способны обеспечить основы экономического базиса существования общественной формации, ведь, как известно, фискальная деятельность всегда отличалась повышенной конфликтностью публичного и частного интересов.

Ключевые слова: *налоговые процедуры, налоговая обязанность, налогово-правовое регулирование, налоговые отношения, нормотворческие процедуры, регулятивные процедуры, охранные процедуры.*

Pudryk N.S. Tax procedures and their place in fulfillment of tax obligations. The article deals with the study of tax procedures and places which are in the process of fulfillment of tax obligations. It is established that the tax treatments differ a certain kind of dichotomy. The detailed scientific analysis of evidence of tax procedures that characterize their specificity. Revealed peculiarity of the legal procedures in the role of frame-installation of a regulator of social relations in the sphere of taxation, are of essential importance for the proper development of tax relations. It is proved that in case of presence of tax relations outside of a legal form, which is determined by tax procedural law regulations, they are not able to provide the basics of the economic basis of the existence of public formation, because as you know fiscal activities have always been characterized by increased conflict of public and private interests.

Fulfillment of legal regulations in the field of taxation aimed at ensuring procedural regulation of the conduct of the participants of tax relations. Tax treatments differ a certain kind of dichotomy. On the one hand, we are talking about the content of legal procedures in taxation, which guarantees the existence of legislative provisions on the basis of which it becomes possible tax and legal regulation, on the other hand is about empowering the subjects of tax legal capacity, which requires them to identify the sequence of its conduct, in accordance with the requirements of the tax law that is expressed directly in the tax procedures.

It should be noted that the characteristic features of tax proceedings in terms of the specifics of tax legal relations is well-founded and systematic. Regarding legal procedure, then it is only the form in which social relations develop in the sphere of taxation. Fiscal relations are a substantial tax filling procedures. In fact, we are talking about the fact that legal procedures in the field of taxation and indeed in any other sphere of public relations perform a helper function to streamline the relevant public relations. However, we in any case cannot talk about subsidiary such subsidiary, reglamentario functions.

Tax treatments differ in higher degree of imperativeness and are binding to its regulatory control in the process of development of tax relations. The lack of procedural regulation in the framework of fiscal relations would lead to their chaotic development. It should be noted that in saraliois understanding of tax procedure and the tax ratio are correlated as form and content. The form without the content is not able to carry out its purpose. In this case, the legal form would have been described as a rudimentary regulatory framework, regulatory function which the object does not have regulatory impact.

Keywords: *tax procedure, tax liability, tax law, tax regulations, rulemaking, regulatory procedures, security procedures.*

Надійшла до редакції 01.03.2016

Резворович К. Р.

аспірант

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

УДК 342.95 + 351

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Визначено систему державного контролю у сфері будівельної діяльності, систему органів державного регулювання у сфері містобудування, правове положення та повноваження суб'єктів державного контролю у сфері будівництва, особливості контрольно-наглядової діяльності у сфері будівництва на сучасному етапі державотворення.

Ключові слова: *будівельна галузь, будівельна діяльність, будівництво, контроль, державний контроль, правовий статус, повноваження.*

Постановка проблеми. Будівельна галузь належить до основних галузей національної економіки України. Вона відображає рівень розвитку країни в цілому. Якщо прослідкувати вплив світової фінансової кризи на народногосподарський комплекс, то можна помітити, що вітчизняна будівельна галузь постраждала від неї майже першою. У результаті впливу кризових процесів